

בין אלה שהוכרו כפושטי רגל לאחרונה נמצא גם חיים פיפאנו. חיים מוכר ליושבות קפה אכסודוס כגבר יפהתואר, המגיע במכונית מרצדס ספורט לבנה, תמיד שזוף עם חיוך על פניו, כשלצוארו שרשרת מזהב שעליה תליון עשוי יהלומים עם סמל הדולר. שוכני אכסודוס אינם מעלים על דעתם את גודל הטרנדית שפקדה את חיים בשנתיים האחרונות.

סיפר חיים פיפאנו:
"אני יליד הארץ, בן 45. ב-1959 התחלתי עם היהלומים. עד אז הייתי ילד ששיחק על שפת הים. התחלתי כלוטש. אחרי ומךמה הפכתי להיות בעל מלטשה ויצרן יהלומים. עיקר הייצוא שלי היה לאיראן. הצרות שלי התחילו כשחומייני עלה לשלטון. מגיע לי משם כסף שלעולם לא אקבל אותו. עד שזה קרה, הייתי מייצא יהלומים עבורם שנים וחצי מיליון דולר בשנה.

כשהתחילה המפולת עצמה ממש נהרסתי. ב-1981 עברתי ניתוח לב פתוח. הייתי חייב או סכום של 900 אלף דולר. אחרי הניתוח הייתי ממש מדופרס. הבנק לא הירפה ממני, ומכר במיליון 100 אלף דולר אבנים שאני שילמתי עבורם שנים וחצי מיליון. לא חיכו לי עד שאני אמכור.

מכרתי וילה בנאות אפקה, שבגנית באותם הימים. אפילו לא זכיתי להיכנס אליה. אשתי התגרשה ממני, כל עולמי חרב. במשך שנתיים נאבקתי שלא

ששיבש במקום העבודה ברמת-גן שרים ב' ודונם שס', כי אפשר למכור דונמים משטחים של מלטשות ריקות. ברחוב

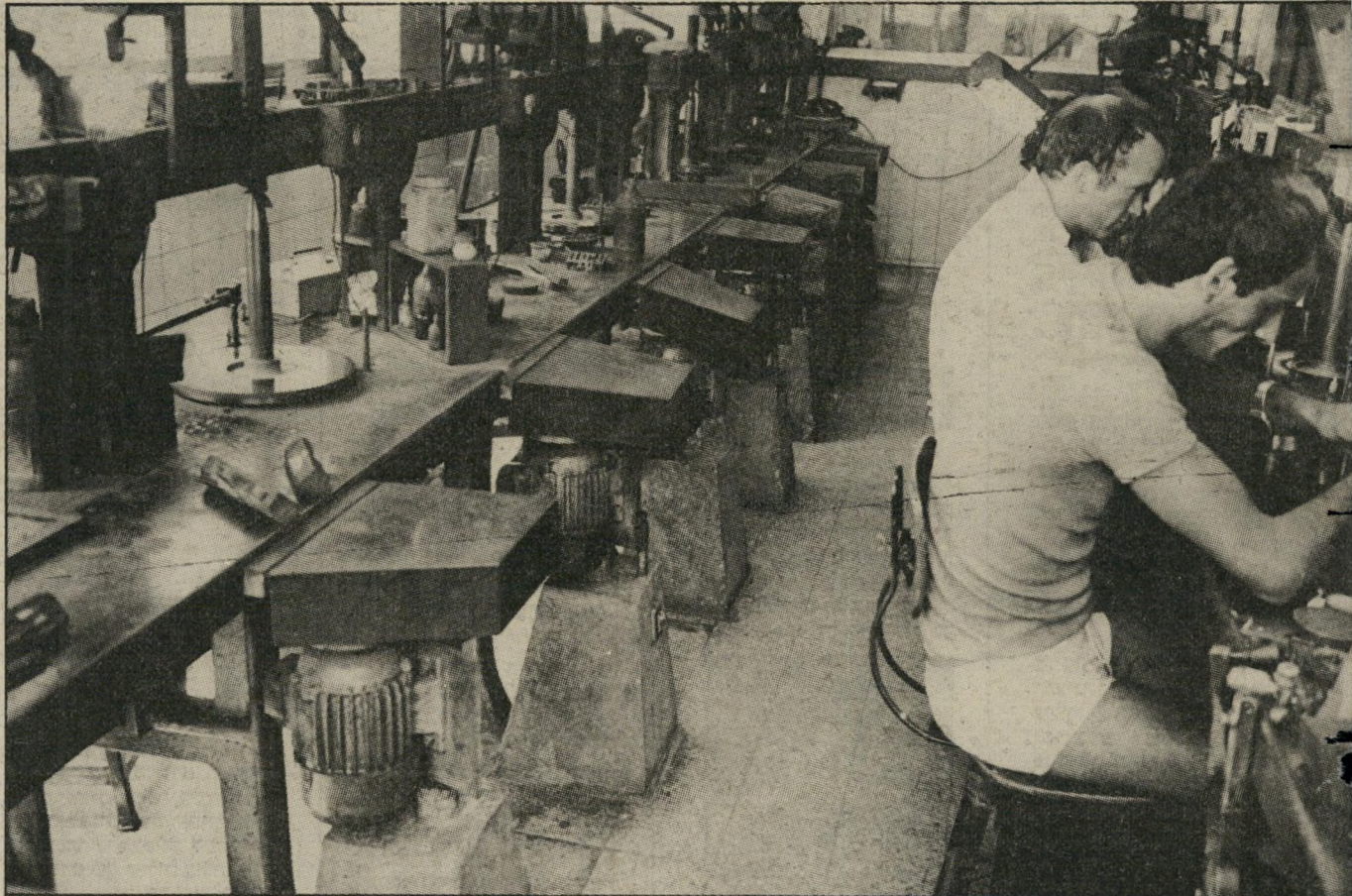
הירקון ברמת-גן, בבניין שבו עבדו כ-300 איש, עובדים עתה 40 בלבד. במלטשה של ז'ק אזולאי הפך שולחן הליטוש לשולחן מישחקי שש-בש. במקומות אחרים באותו בניין האולמות ריקים ונעולים על בריח.

יהלומים עטופים בשומן

בענף היהלומים נותרו אחרי הפיטורים בסטאר דיאמננדס 4000 לוטשים, אשר נושאים על גבם - בדרך זו או אחרת - את יתר המתפרנסים מהענף. היחס בין האנשים היצרניים ובין מפלי השומן הוא כמעט אחד (יצרן) לשלושה (אחרים). בין הנסמכים אל שולחן היצרנים: יצואנים, סוחרים, יבואני גלם, מתווכים, ממינינים, פקידים, סוכני ביטוח ב' בורסה, נותני שירותים שונים, אנשי ביטחון, מאות פקידי בנקים ואנשי אחזקה. לכל אלה יש להוסיף את אחזקות של יותר מ-800 משרדים, תשלום מיסים לעיריות, וכמובן את הריבית לבנקים.

בהשוואה לתקופה הפרה-היסטורית של התעשייה, כשעדיין שכנה הבורסה ברחוב אחוזת בית בתל-אביב, עלו ההוצאות הנלוות לייצור היהלומים בעשרות אחוזים. הן מייקרות את המוצרים לאין שיעור, ופוגעות בכותר ה"תחרות של היהלומים הישראליים לעומת אלה של הודו, למשל, שבה הוצאות הניהול אינן קיימות כמעט.

ותיקים נזכרים באותה תקופה, כאשר מיספר המישרדים לא עלה על מיששים, ומיספר המתפרנסים לעומת המייצרים היה מזועזע. באותה תקופה הפגינה התעשייה שרירים, ויצרנים שיצרו אלפי קרטיס של גלם לחודש, ניהלו את העסק עם אנשים ספורים. עתה, אחרי הצמצומים הדרסטיים בניי צור, עדיין נותרו עשרות מתפרנסים, על גבם של לוטשים ספורים, לדברי מומחה בענף, מסתכמת הוצאות אלה בייקור של כ-20 אחוזים של המוצר המוגמר, ואם פעם נאמדו הוצאות המש"כורות ב-15 עד 20 אחוזים מהמוצר, היום הן עולות על 30 אחוזים.

דיאמננדס, שהחלו השבוע, יוסיפו אולמות ריקים בתל-אביב, בנתניה וברמת-גן, מעריכים את מיספר הלוטשים שנותרו בתעשייה ב-4500, במקום 12 אלף. היבואנים, המתווכים והסוחרים ממשיכים להרוויח.

אחד היהלומנים שהחל להסתבך או הפסיד כסף רציני, מיד נסגרים הברזים. שלא כבעבר כשעזרו אחד לשני, כששמעו שהפסדתי סכום ניכר מיד רדשו גם האחרים את חובם, וכשהמחירים נופלים כל יום, מאיפה אחזיר? פשוט נמחקתי, אני לא הצלחתי להסתיר את הסתבכותי ולהציג את ההצגה הגדולה כמו אחרים במצבי שמסתירים את המפולת. סיפורם של השלושה חוזר על עצמו בגירסות שונות שוב ושוב. לא כולם קרבנות של הבנקים והמימון שאלה העריפו לכל עבר.

בשבת הבא: חלקם של הבנקים.

3 במקום 40 זה היחס של העובדים המועסקים כיום בענף ליטוש היהלומים, לעומת הפוטנציאל. אלפי עובדים הסבו את מיקצועם ומנו לתעשיות אחרות. הפיטורים בסטר

אני כיום בן 50. התחלתי עם יהלומים אחרי סיום הגימנסיה. ידיד של אבי הכניס אותי לעסק. אני מאלה שהאמינו ביהלומים. החזקתי מלאי, וניהלתי עסק בינלאומי בארץ ובחורל. כשהתחילה ההתמוטטות הפסדתי מיד 60 אחוז מהכספים. חוז מזה שהבנק לקח ריבית וריבית דריבית. אחרי שנתיים ההון שלי נשחק. מכרתי את כל הנכסים שהיו לי. היה לי רם להוציא את הסחורות ולמכור במחירי השוק. שילמתי את כל החובות שלי לבנקים. היו לי חובות של כמעט 2 מיליון דולר. מכרתי וילה באזור יוקרה. התגרשתי מאשתי - יותר נכון היא התגרשה ממני. הכל נגמר.

יכריוו עלי פושט רגל. לפני חודש הכריוו. אני עוד מאמין ביהלומים. אני 21 שנה חבר בורסה, בלי שיהיה לי סיכסוך עם אף אדם פרטי. זה מצחיק שיאסרו עלי להיכנס לבית שהיה יותר מביתי הפרטי כל חיי. אני אמשך להתקיים על אפם וחמתם של כולם. יש לי עוד ידידים בעולם, שעדיין מאמינים בי. עד כאן סיפורו של חיים פיפאנו.

"זה היה נורא"

הלומן אחר שביקש לשמור על עילום שמו, סיפר: